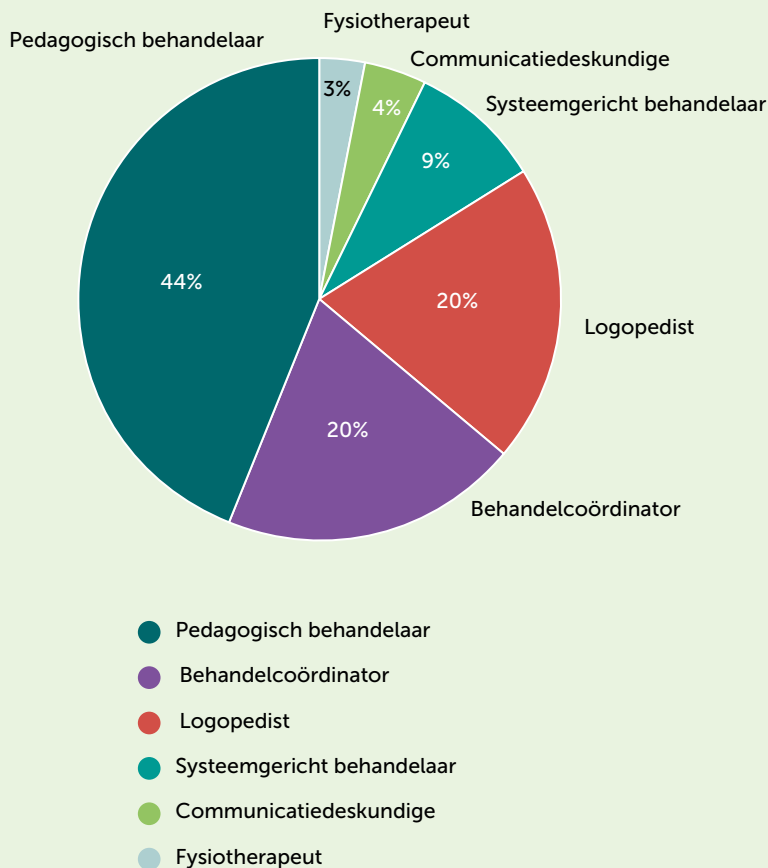

Wat helpt volgens professionals het meest in de groepsbehandeling van kinderen met een communicatieve beperking?

Lisette van der Heijden, Claire Wouters, Madelon Toussaint, Adrie Jonkman-Quaak, Selsela Hasami & Margje van der Schuit
 Deelkracht – April 2023

Binnen het Deelkrachtproject **'Werkzame Elementen in de Communicatieve Behandeling'** onderzoeken we wat goed werkt in de groepsbehandeling van jonge kinderen met een communicatief meervoudige beperking (CMB). Op verschillende manieren verzamelen we informatie: we bekijken wat er in de wetenschappelijke literatuur staat en we vragen ouders en professionals uit de zintuiglijk gehandicapten (ZG) zorg wat zij denken dat het meest helpend is in de communicatieve behandeling.

Wie hebben de vragenlijst ingevuld?

In 2021 hebben **professionals van Kentalis en Milo** een vragenlijst ingevuld over de communicatieve behandeling van jonge kinderen met CMB. We hebben de professionals gevraagd hoe zij hun ideale groepsbehandeling zouden inrichten.

We vroegen naar **praktische elementen** van de groepsbehandeling, zoals de groepsgrootte en inrichting van de ruimte.

Ook vroegen we naar **inhoudelijke elementen**, zoals de methodes en activiteiten die tijdens de groepsbehandeling ingezet kunnen worden.

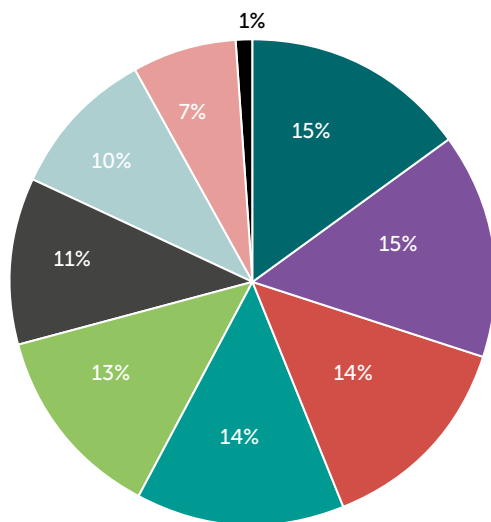
De vragenlijst is ingevuld door **59 professionals** van Kentalis en **6 professionals** van Milo.

Praktische elementen

Praktische elementen gaan over hoe de behandeling in de groep georganiseerd is. Bijvoorbeeld hoe vaak de kinderen naar de behandelgroep komen. Maar ook wie er allemaal betrokken zijn bij de behandeling en hoe de groepsruimte is ingericht.

Wie werken er op jouw ideale groep?

- Pedagogisch behandelaar
- Logopedist
- Behandelcoördinator
- Fysiotherapeut
- Spel-/vaktherapeut
- Communicatiedeskundige
- Systeemgericht behandelaar
- NGT-docent
- Leerkracht

De antwoorden van de professionals laten het belang van een multidisciplinair team op de groepsbehandeling zien. Verschillende functies vullen elkaar aan.

Wat is jouw ideale groepssamenstelling?

Professionals willen het liefst een **homogene groep**. Dat betekent dat de kinderen in de groep op elkaar lijken. Bijvoorbeeld wat betreft leeftijd of manier van communiceren.

Hoe belangrijk is ouderbetrokkenheid?

Hoe ziet jouw ideale groep eruit?

	Gemiddeld	Minimaal - maximaal
Aantal kinderen	5 kinderen	3 - 7 kinderen
Aantal professionals	3 professionals	2 - 5 professionals
Aantal dagen per week	4 dagen	3 - 5 dagen
Aantal uren per dag	4 uren per dag	3 - 6,5 uur

Praktische elementen

Hoe ziet jouw ideale groepsruimte er uit?

- 1 Foto's/pictogrammen in de ruimte
- 2 Genoeg ruimte om de groep in kleinere groepjes op te delen
- 3 Indeling van de ruimte in verschillende hoeken

Het indelen van de ruimte in hoeken met elk een eigen functie en materialen biedt kinderen overzicht. Dit geeft rust en helpt bij het maken van keuzes in spel.

Welk materiaal is in de ideale ruimte aanwezig?

- 1 Niet technologische OC-middelen, zoals een planbord, pictogrammen of foto's
- 2 Zintuiglijk exploratiemateriaal, zoals klei of speelzand.
- 3 Materiaal passend bij de ankercyclus

Dit zijn materialen die passen bij het centrale anker of thema. Bijvoorbeeld het gebruik van een spiegel of schmink bij een anker over je lichaam. Maar ook tekeningen die de kinderen bij het anker gemaakt hebben.

Welke vaardigheden moeten professionals bezitten?

- 1 Een vertrouwde relatie op kunnen bouwen met een kind
- 2 Kennis van hoe je communicatie bij CMB kan stimuleren
- 3 Geduldig en tevreden met oog voor kleine (ontwikkel)stapjes

Kinderen met CMB ontwikkelen zich langzamer dan kinderen zonder beperkingen. Professionals moeten daarom ook de kleine stappen in de ontwikkeling van een kind herkennen en erkennen.

Welke elementen vormen de ideale basis voor de behandeling?

- 1 Een vaste, herkenbare dagindeling
- 2 Aansluiten bij de belevingswereld van het kind
- 3 Het betrekken van ouders en sociaal netwerk

Aansluiten bij de belevingswereld van het kind betekent dat de activiteiten die je doet passen bij wat het kind leuk en interessant vindt. Dit zorgt ervoor dat een kind meer betrokken is bij de activiteit.

Inhoudelijke elementen

Inhoudelijke elementen gaan over wat er tijdens de behandeling wordt gedaan. Welke activiteiten worden er tijdens de groepsbehandeling ondernomen en welke methodieken passen professionals tijdens de behandeling toe?

Welke activiteiten zijn het meest werkzaam op de groep?

- 1 Vrij spel
- 2 Bewegingsactiviteiten
- 3 Sensorische informatieverwerking (SI) activiteiten

Welke methodieken zijn het meest werkzaam op de groep?

- 1 Floorplay
- 2 Zintuigenverhalen
- 3 Video interactie begeleiding

We vroegen professionals ook **waarom** zij bepaalde methodieken en activiteiten werkzaam vonden voor de communicatieve behandeling. De redenen die zij gaven, noemen we de **werkzame elementen**. Professionals hebben 166 verschillende werkzame elementen genoemd. Hieronder staan de **meest genoemde werkzame elementen**. Op de volgende pagina's staan per meest gekozen activiteit én per meest gekozen methodiek de meest genoemde werkzame elementen.

Welke werkzame elementen zijn het vaakst genoemd?

Inhoudelijke elementen

Wat zijn de meest genoemde werkzame elementen van de **top 3 activiteiten?**

Activiteit: Vrij spel

- **Aansluiten bij belevingswereld** (N=7)
- **Floorplay** (N=7)
- **Communicatieve voorwaarden** (stimuleren / oefenen) (N=6)
- **Volgen van kind** (N=6)

Dit zijn voorwaarden voor succesvolle communicatie, zoals beurtgedrag, aandacht richten en luisterhouding. Het is belangrijk om deze te stimuleren bij en oefenen met een kind.

Dit zijn activiteiten die de sensorische informatieverwerking stimuleren, zoals spelen met zand of klei.

Activiteit: SI-activiteiten

- **Prikkelverwerking** (N=12)
- **Multisensorisch** (N=4)
- **Ervaren / beleven** (N=4)
- **Rust** (N=3)
- **Inspannende activiteiten** (N=3)

Het verwerken van informatie (prikkel) die via verschillende zintuigen binnenkomt. Professionals moeten inzicht krijgen in en aandacht hebben voor de **prikkelverwerking** van een kind.

Het stimuleren van **meerdere zintuigen** van een kind tijdens activiteiten.

Met **energiehuishouding** bedoelen we de afwisseling tussen inspannende en ontspannende activiteiten. Maar ook het kwijtraken van energie om vervolgens weer te kunnen concentreren. Het is belangrijk om hierin een goede balans te hebben.

- **Energiehuishouding** (N=11)
- **Aandacht / Betrokkenheid** (N=10)
- **Bewegen** (stimuleren) (N=8)
- **Lichaamsbesef** (N=6)
- **Plezier** (N=6)
- **Contactmoment** (N=6)

Activiteit: bewegings-activiteiten

Inhoudelijke elementen

Wat zijn de meest genoemde werkzame elementen van de top 3 methodieken?

Ervaringsgericht leren is het leren door mee te maken. Een kind kan beter leren door iets zelf te **beleven en ervaren**.

Een aantal professionals noemt dat zij graag verschillende methodieken combineren. Op deze manier kunnen zij op maat aansluiten bij wat ieder kind nodig heeft.

Methodiek: Zintuigen-verhalen

- **Ervaren / beleven** (N=15)
- **Herhalen** (N=7)
- **Multisensorisch** (N=5)
- **Ervaringsgericht leren** (N=4)
- **Initiatieven** (N=4)

Dit is een manier van voorlezen waarbij **meerdere zintuigen** worden aangesproken, met een **herkenbare volgorde** en met gebruik van **verschillende communicatievormen**.

(Inzicht in) **Contactmoment** (N=12)

Het is belangrijk om te herkennen **wanneer en hoe** een kind contact probeert te maken.

Aansluiten bij kind (N=9)

Plezier (N=7)

Laagdrempelig (N=5)

Gedeeld plezier (N=5)

Begeleiden ouders (N=5)

Methodiek: Floorplay

Floorplay is een **spel-methodiek** waarmee het contact en de sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind gestimuleerd kan worden.

VIB/ICB is het **terugkijken en evalueren** van video's van interactiemomenten tussen kind en behandelaar/ouder.

Methodiek: Interactie Begeleiding (VIB/ICB)

- **Klein kijken** (N=7)
- **Reflecteren op eigen handelen** (N=4)
- **Houvast voor professional** (N=2)
- **Kennis en vaardigheden professional** (N=2)
- **Kennis en vaardigheden ouders** (N=2)